

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені АДМІРАЛА МАКАРОВА

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Миколаїв
2025

Редакційна колегія збірника:

Берестнєв В. Б., заслужений тренер (Миколаїв);
Бобіна О. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Гогоренко О. В., канд. філол. наук (Миколаїв);
Деркач В. М., заслужений тренер, канд. наук
з фіз. виховання та спорту, доц. (Миколаїв);
Карсканова С. В., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Коваль С. С., канд. фіз.-мат. наук, доц. (Миколаїв);
Матвієнко Л. В., канд. іст. наук, доц. (Миколаїв);
Матійко О. В., заслужений діяч мистецтв (Миколаїв);
Міняйлова А. В., канд. пед. наук, доц. (Миколаїв);
Наливайко В. С., канд. техн. наук, проф. (Миколаїв);
Трибулькевич К. Г., д-р пед. наук, доц. (Київ);
Філатова О. С., д-р філол. наук, проф. (Миколаїв);
Філіппова Н. М., канд. філол. наук, проф. (Миколаїв);
Чугуєва І. Є., канд. психол. наук, доц. (Миколаїв);
Шаповалова І. В., канд. філос. наук, доц. (Миколаїв)

Відповідальний за випуск: **Бобіна О. В.**

*Друкується за рішенням Вченої ради
Навчально-наукового гуманітарного інституту
Національного університету кораблебудування
імені адмірала Макарова
(протокол № 4 від 26.11.2025 р.)*

Гуманітарний вісник НУК: збірник наукових праць. — Випуск 18. —
Г 94 Миколаїв : Іліон, 2025. — 156 с.

У віснику опубліковані статті, що узагальнюють досвід роботи та результати досліджень у сфері вищої освіти та інших галузях знань. Основні рубрики вісника відповідають напрямам гуманітарної підготовки та соціально-гуманітарної освіти, яка здійснюється Навчально-науковим гуманітарним інститутом Національного університету кораблебудування. Вісник розрахований на викладачів, наукових працівників, фахівців, молодих науковців у сфері вищої освіти.

УДК 001(062.552)

© Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова, 2025

УДК 004.7:159.923

Матко Д. А.

студент спеціальності 053 Психологія, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), denmatko@gmail.com

Олексюк О. М.

доцент кафедри української мови та літератури та методики навчання, Філологічний факультет Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (Україна, Миколаїв), olesyaoleksyuk1@gmail.com

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ КОНСТРУЮВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА ЦІННІСНИХ ПРІОРИТЕТІВ

У статті розглянуто соціальні мережі як середовище, що впливає на формування ідентичності та ціннісних орієнтирів особистості. Проаналізовано особливості використання платформ Instagram, TikTok, Facebook і Twitter у процесі самопрезентації та соціальної взаємодії. Показано, що цифрове середовище створює як можливості для особистісного розвитку, так і ризики фрагментарності «Я-образу».

Ключові слова: соціальні мережі, ідентичність, ціннісні пріоритети, цифрове середовище, самопрезентація.

Постановка проблеми. У добу цифрових трансформацій соціальні мережі стали одним із головних каналів взаємодії людини зі світом. Вони не лише забезпечують комунікацію, а й виступають простором, де відбувається формування нових ідентичностей та трансформація ціннісних орієнтирів. Людина дедалі більше будує своє самосприйняття не через традиційні інститути (родину, школу чи спільноту), а через цифрові спільноти, де значущим стає визнання з боку онлайн-оточення. Проблема полягає у тому, що процеси ідентифікації у віртуальному просторі часто супроводжуються нестабільністю та поверхневістю, що створює як нові можливості, так і ризики для особистісного розвитку.

Мета дослідження полягає у вивченні особливостей соціальних мереж як середовища конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів особистості; в аналізі механізмів, через які цифрове середовище впливає на формування системи життєвих смислів.

Методи дослідження. У дослідженні використано аналіз та узагальнення наукових праць українських і закордонних авторів. Застосовано порівняльний підхід для виявлення схожих тенденцій у вітчизняних та міжнародних дослідженнях щодо впливу соціальних мереж на ціннісно-смыслову сферу особистості.

Виклад основного матеріалу. Соціальні мережі стали особливим середовищем, де конструється нова ідентичність. На переконання С. Дяченко, саме онлайн-простір для сучасної людини є тим місцем, де вона створює уявлення про себе й віддзеркалює своє соціальне значення [1, с. 28].

Платформи дозволяють не лише презентувати певний образ, але й активно його модифікувати відповідно до очікувань аудиторії. Так, в Instagram користувачі формують візуально привабливі образи життя, підбираючи світлини та дописи з орієнтацією

на кількість вподобань і коментарів. У TikTok ідентичність часто вибудовується через участь у трендах, де зміст роликів підпорядкований актуальним алгоритмічним хвилям. У Facebook людина має змогу демонструвати професійну чи громадянську позицію, адаптуючи свій образ до різних груп підписників. У такий спосіб формується динамічна, а часом і суперечлива ідентичність, яка залежить від реакції віртуальної спільноти.

А. Рубан акцентує на тому, що соціальні мережі безпосередньо впливають на систему цінностей молодшої людини – від вибору професійних орієнтирів до визначення стандартів успіху й міжособистісних стосунків [2, с. 99]. Визнання через кількість підписників чи вподобань часто стає критерієм соціальної значущості, що зумовлює переорієнтацію особистості з внутрішніх переконань на зовнішнє схвалення.

Закордонні дослідження підтверджують подібні тенденції. J. Soh підкреслює, що цифровий простір створює унікальний контекст для розвитку ідентичності, оскільки дозволяє експериментувати з різними соціальними ролями та ціннісними установками [4]. Такий досвід може стати як ресурсом для особистісного зростання, так і чинником розмитості та фрагментарності «Я-образу». Це особливо помітно у різних соціальних мережах, що відрізняються за функціоналом і логікою побудови комунікації (див. таблицю).

Систематичний огляд досліджень, проведений науковцями, показує, що активне використання соціальних мереж підлітками і молоддю пов'язане з формуванням нових моделей ідентичності та переоцінкою цінностей [3]. Водночас зазначається, що цифрове середовище не лише відображає, а й конструє соціальні норми, які часто мають маніпулятивний характер.

Таким чином, соціальні мережі стають середовищем, де особистість не просто взаємодіє з інформацією,

Особливості використання соціальних мереж та їх вплив на формування ідентичності особистості

Соціальна мережа	Особливості використання	Особливості формування ідентичності
Instagram	Акцент на візуальному контенті, створення «ідеальних» образів життя	Ідентичність пов'язується з естетикою та зовнішнім визнанням (лайки, коментарі)
TikTok	Швидкі відео, участь у челенджах і трендах	Ідентичність формується через належність до трендів, що сприяє динамічності, але й поверхневості образу
Facebook	Соціальні та професійні контакти, тематичні групи	Ідентичність підкреслює соціальний статус і професійну чи громадянську активність
Twitter (X)	Короткі повідомлення, швидкий обмін думками	Ідентичність вибудовується через висловлення позиції, залучення до дискусій і суспільних тем

а й постійно створює власний образ, вибудовує цінності та визначає пріоритети. Водночас ця взаємодія нерідко зумовлена зовнішніми очікуваннями й алгоритмами платформ, що може призводити до втрати автентичності.

Висновки. Соціальні мережі виступають не лише інструментом комунікації, але й потужним середовищем конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів, що відкривають нові можливості для самовираження, експериментування з соціальними ролями та розширення горизонтів досвіду. Водночас надмірна залежність від зовнішнього схвалення та вплив алгоритмічних практик становить ризик для формування цілісної ідентичності.

Отже, дослідження соціальних мереж у контексті ціннісно-сислової сфери особистості є одним із ключових завдань сучасної науки. Подальший ана-

ліз має бути спрямований на пошук балансів між можливостями цифрового простору та потребою у збереженні внутрішньої гармонії й духовної автономії людини.

Література

1. Дяченко С. В. Соціальні мережі та їх вплив на формування ідентичності молоді. *Запорізький науковий вісник*. 2024. № 3. С. 27–32.
2. Рубан А. Вплив соціальних мереж на формування ідентичності та ціннісних установок сучасної молоді. *Вісник Донецького державного університету*. 2021. № X. С. 98–102. URL: <https://visnyk.idgu.edu.ua/> (дата звернення: 01.10.2025).
3. A Systematic Review of Social Media Use and Adolescent Identity Development. *PMC*. 2025. URL: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/> (дата звернення: 01.10.2025).
4. Soh J. Identity development in the digital context. *Compass Hub*. 2024. URL: <https://compass.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/spc3.12940> (дата звернення: 01.10.2025).

Matko D. A., Student of the Specialty 053 Psychology, Education and Research Institute of Humanities of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), denmatko@gmail.com

Oleksyuk O. M., Associate Professor of the Department of Ukrainian Language and Literature and Teaching Method, Faculty of Philology of Admiral Makarov National University of Shipbuilding (Ukraine, Mykolaiv), olesyaoleksyuk1@gmail.com

SOCIAL NETWORKS AS AN ENVIRONMENT FOR CONSTRUCTING IDENTITY AND VALUE PRIORITIES

Social networks are considered as an environment that influences the formation of personal identity and value orientations. The features of using platforms such as Instagram, TikTok, Facebook, and Twitter in the processes of self-presentation and social interaction are analyzed. It is shown that the digital environment creates both opportunities for personal development and risks of fragmentary self-concept.

Keywords: social networks; identity; value priorities; digital environment; self-presentation.

ЗМІСТ

ІНКЛЮЗІЯ ТА ПСИХОЛОГІЯ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА	4
<i>Бережник О. В., Коренева Ю. П.</i> Емоційна грамотність як чинник збереження психологічного здоров'я студентської молоді в умовах соціальної нестабільності.....	6
<i>Білокамінська Л. А., Чугуєва І. Є.</i> Професійна самореалізація як чинник становлення особистості жінок.....	8
<i>Демкова Н. Ю., Рогальська-Яблонська І. П.</i> Особливості адаптації дітей шестирічного віку до навчальної діяльності	10
<i>Дігтяренко В. Ю., Литвиненко І. С.</i> Захисні механізми психіки в умовах стресових ситуацій.....	12
<i>Заїка Г. О., Олексюк О. М.</i> Соціально-психологічна робота з жінками, які стали жертвами домашнього насильства.....	14
<i>Карсканова С. В., Прийма О. М.</i> Особливості сепарації підлітків з особливими освітніми потребами.....	16
<i>Карсканова С. В., Ніязов Р. В.</i> Вибір стратегій поведінки особистості при внутрішньоособистому конфлікті.....	18
<i>Кравчук О. Ю.</i> Інклюзивне освітнє середовище в закладах вищої освіти: концепції, виклики та траєкторії розвитку	21
<i>Кравчук О. Ю.</i> Штучний інтелект як інструмент підтримки практики психологів у роботі з інклюзивними учнями.....	23
<i>Кравчук О. Ю., Новікова Г.</i> Інклюзивні підходи до психосоціальної підтримки підлітків: адаптація до різних потреб та контекстів	25
<i>Кравчук О. Ю., Райковська В. М.</i> Профорієнтація дітей з особливими потребами: міжгалузевий підхід, індивідуальна підтримка та інклюзивні траєкторії розвитку.....	27
<i>Кравчук О. Ю., Ускова О. М.</i> Моніторинг розвитку соціальних навичок за допомогою ШІ: приватність, етика та інтерпретація результатів	29
<i>Кравчук О. Ю., Христиановська Л. А.</i> Роль сім'ї та партнерського оточення в процесі психологічної реабілітації жінок	31
<i>Курчатова А. В.</i> Теоретико-методологічні підходи розкриття механізмів реалізації супервізії в інклюзивній освіті.....	33
<i>Ларченко І. В., Богданова О. В.</i> Інноваційні тенденції та впровадження технологій штучного інтелекту у вищій освіті.....	35

Ларченко І. В., Іщенко О. А.	Модераційний ефект емоційного інтелекту у збереженні автономної мотивації студентів в умовах стресогенності.....	38
Ларченко І. В., Іщенко Я. П.	Взаємозалежність когнітивних та емоційних процесів у стані довготривалого стресу в осіб, що мешкають у прифронтових зонах.....	40
Литвиненко І. С.	Послуга раннього втручання – перша сходинка інклюзії.....	43
Литвиненко І. С., Гончарова О. О.	Емоційне вигорання працівників гуманітарної сфери та представників допомагаючих професій в контексті ургентного реагування	44
Литвиненко І. С., Джигота Е. В.	Деякі аспекти психологічної допомоги військовим після повернення з зони бойових дій засобами арттерапії.....	47
Литвиненко І. С., Малюжеко М. В.	Формування пізнавальної мотивації у дітей молодшого шкільного віку	49
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Вплив соціальних мереж на формування ціннісно-сислової сфери особистості.....	51
Матко Д. А., Олексюк О. М.	Соціальні мережі як середовище конструювання ідентичності та ціннісних пріоритетів.....	53
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Особливості ментального здоров'я жінки у перинатальний період	55
Межуєва К. Д., Олексюк О. М.	Психологічні особливості адаптації до вагітності та подолання ознак посттравматичного стресового розладу, отриманого внаслідок пережитих психотравмуючих ситуацій.....	57
Михальченко Н. В.	Складові готовності майбутніх вчителів початкових класів до розвитку рефлексії учнів в умовах інклюзивного навчання	60
Михальченко Н. В., Криницька О. О.	Психологічна підтримка осіб, які пережили травматичні події: комплексний аналіз методів, ефективності та факторів впливу	63
Михальченко Н. В., Михальченко І. В.	Симптоми професійного вигорання педагогів та фахівців	65
Мірзоян К. О.	Взаємозв'язок самооцінки та рівня самоактуалізації у творчих особистостей.....	68
Мочалова О. В.	Особливості розвитку пізнавальних процесів дітей дошкільного віку з порушенням інтелектуального розвитку.....	69
Олексюк О. М., Корнієнко В. А.	Особливості проявів ПТСР у військових і шляхи запобігання.....	71
Прасол Д. В.	Характер і причини визначення інвалідності серед осіб з особливими освітніми потребами, які здобувають освіту за умови інклюзивного навчання.....	73
Сінченко В. М., Коренева Ю. П.	Майндфулнес-практики як засіб збереження психоемоційної стійкості у волонтерській діяльності в умовах воєнного часу	75
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Вплив професійного іміджу на ефективність консультативної діяльності психолога	77
Сеннар К. Б., Олексюк О. М.	Імідж психолога як чинник успішної професійної реалізації	79

Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти.....	81
Тур О. В.	Управління інклюзією у закладах вищої освіти: стратегії формування інклюзивної культури та їх вплив на результативність закладу освіти.....	82
Чугуєва І. Є., Мачечук Н. В.	Психологічні чинники соціальної реінтеграції учасників бойових дій	84
Яблонський А. І., Савицький О. В.	Теоретичні підходи до вивчення бойового стресу у військовослужбовців.....	86

МИКОЛАЇВЩИНА І ПІВНІЧНЕ ПРИЧОРНОМОР'Я: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Бєляков Д.	Імператорський Новоросійський університет – метеорологічна перлина Північного Причорномор'я.....	89
Галєєва М.	Психологічна допомога сім'ям загиблих воїнів.....	91
Гей С. П.	Грецькі топоніми Північного Причорномор'я: історико-лінгвістичний аспект	92
Гранченко М. В., Хрящевська Л. М.	Відкриття перших закладів освіти в Одесі (1794–1830-ті рр.)	95
Коваль Г. П., Ляшенко І. О.	Висвітлення моментів життя караїмів Одеси на сторінках газети «Одесские Новости» в кінці XIX – на початку XX ст.	96
Костирко Т. М.	Штучний інтелект як інструмент збереження культурної спадщини університетів.....	97
Нефьодов Д.	Освітнє та громадське значення історичного краєзнавства в сучасних вітчизняних закладах освіти	99
Рижева Н., Довбня В.	Пам'яткоохоронна діяльність на території Миколаївської області (2000–2019 рр.).....	101
Рижева Н., Михайлов М.	Культурні взаємовпливи у декоративному оздобленні піхов мечів Київської Русі	102
Семешин Е.	До біографії Валерії Містюк: Уродженка Миколаєва в історії радянської психології.....	104
Сергієва Ю. С., Матвієнко Л. В.	Експерименти на Засільському цукровому заводі: історичний екскурс.....	105
Тернович Б. П.	Голокост на Миколаївщині.....	106
Ткаченко О.	Прояви булінгу в закладах середньої освіти: теоретичний аналіз	107
Філенко А., Нефьодов Д.	Західна історіографія господарської реформи у СРСР 1965 р.	108
Фьольдварі Шандор.	Український газ під Чорним морем і перспективи турецьких інвестицій	111
Шевченко А.	Становлення землеробства у Буджаку на початку XIX ст.	112
Шевчук В.	Український націонал-комунізм 1918–1921 рр.: історіографічний та джерелознавчий аналіз	114

ДИЗАЙН

Данильченко Н. В., Гавловська Д. А.	Сучасні концепції в проектуванні дизайну плавучих будинків	116
Матійко Н. О., Бєлосвіт Я. О.	Управління дизайном в епоху цифрових технологій: синергія комп'ютерної графіки та креативних процесів.....	118
Матійко О. В., Обухова В. О.	Сучасні текстильні матеріали в інтер'єрних макетах: імітація оббивки і декоративних елементів.....	119
Портнов Д., Атанова Є.	Значення академічного рисунка у формуванні конструктивного мислення майбутніх дизайнерів.....	121

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ**Вакуліна Л. М., Лагерний Д. І.**

Фізичне виховання як компонента патріотичного формування молоді 123

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ НАУКИ**Бобіна О. В.** Як працює Гуманітарний інститут на четвертий рік Великої війни 126**Валуєва Ю. А., Чурсіна А. О., Шаповалова І. В.**

Розвиток освіти південної України у XIX–XX ст. 130

Васильєва В. В., Лукашик В. І., Шаповалова І. В.

Війна і психічне здоров'я українців в умовах воєнного стану 132

Волкотрубенко Є. О., Шаповалова І. В.Еволюція портової інфраструктури Миколаївщини
як чинник економічного зростання південного регіону 135**Запесочний Н. О., Шаповалова І. В.**Розвиток суднобудівної промисловості Миколаївщини:
історичний вимір та сучасні перспективи 136**Залізко А. С., Шаповалова І. В.**Формування багатонаціонального культурного середовища
Північного Причорномор'я (кінець XVIII ст. – XIX ст.) 138**Корольова Т. М., Кравчук О. Ю.**Психологічні чинники медіаграмотності як елемент соціальної
компетентності індивіда 140**Михальченко Н. В., Молчанова О. М.**Готовність майбутніх вчителів початкових класів
до організації навчальної діяльності молодших школярів 141**Моїсеєнков А. В., Шаповалова І. В.** Особливості соціально-економічного життя

Північного Причорномор'я у період 1917–1921 рр. 144

Надточій І. В.Взаємодія медицини та освіти у реалізації програм раннього
втручання у розвиток дитини 146

ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ ТА ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ СТАТЕЙ 154

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ СТАТТІ 155

Наукове видання

ГУМАНІТАРНИЙ ВІСНИК НУК

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

ВИПУСК 18

Редколегія не завжди поділяє погляд авторів статей.
За достовірність викладених фактів відповідальність несе автор.

Формат 60×84¹/8. Ум. друк. арк. 18,1. Тираж 100 пр. Зам. № 3012-1.

Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Г. В.
54038, м. Миколаїв, вул. Бузника, 5/1.
Свідоцтво МК № 11 від 26.01.2007 р.